MKCL Creating a Knowledge Lit World www.mkcl.org	**Subject – इतिहास/राज्यशास्त्र**	**Marks: 40**

प्र.१	**अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा:**	४
१)	लिओनार्दो-द-विंची फ्रान्सचा सोळाव्या शतकात होऊन गेलेला राजा____________यांच्या पदरी होता. अ) पहिला फ्रान्सिस ब) पहिला जॉर्ज क) चौदावा लुई ड) दुसरा जॉर्ज	
२)	'लोककला' ही एक_________काळापासून अखंडितपणे चालत आलेली परंपरा आहे. अ) प्राचीन ब) मधयुगीन क) अश्मयुगीन ड) पुरानाश्मयुगीन	
३)	भाऊ महाजन यांनी________हे वृत्तपत्र सुरु केले. अ) दर्पण ब) मराठा क) प्रभाकर ड) केसरी	
४)	पुण्यातील बालेवाडी येथील_________क्रीडा संकुल कुस्ती व इतर खेळाच्यां प्रशिक्षणासाठी प्रसिद्ध आहे. अ) शहाजीराजे ब) दुसरा बाजीराव पेशवा क) श्रीशिवछत्रपती ड) सवाई माधराव	
प्र.१	**आ) पुढीलपैकी चुकीची जोडी दुरुस्त करुन पुन्हा लिहा.**	४

१)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तु संग्रहालय	अ)	मुंबई
२)	असिरियन ग्रंथायल	ब)	इजिप्त
३)	सरस्वती महाल ग्रंथालय	क)	तमिळनाडू
४)	नॅशनल लायब्ररी	ड)	पुणे

२)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	विष्णुभट गोडसे	अ)	माझा प्रवास
२)	गोपाळ निळकंठ दांडेकर	ब)	दूर्गभ्रमण यात्रा आयोजित
३)	थॉमस कुक	क)	तिकिटे विकण्याचा एजन्सी व्यवसाय
४)	बेजामिन ट्युडेला	ड)	जगाचा नकाशा व पृथ्वी गोलाचे आरेखन

३)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	कीचकवध	अ)	निळकंठ खाडिलकर
२)	घाशिराम कोतवाल	ब)	विजय तेंडुलकर
३)	उद्याचा संसार	क)	विश्राम बेडेकर
४)	नटसम्राट	ड)	वि.वा. शिरवाडकर

४)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	गांधार	अ)	शिल्पकला शैली
२)	बोरोबुदुर	ब)	राष्ट्रीय वारसास्थळ
३)	अशोकस्तंभ	क)	भारताचे राष्ट्रीय मानचिन्ह
४)	गोलघुमट	ड)	विजापूर

प्र.२ १)	**अ) दिलेली संकल्पना चित्र पूर्ण करा. (कोणतेही दोन)** 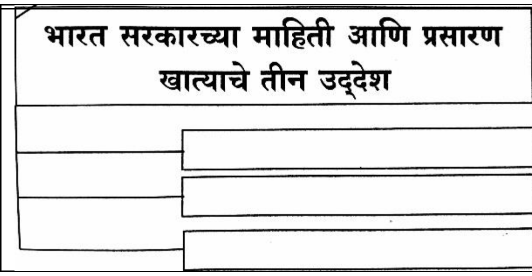	४
२)	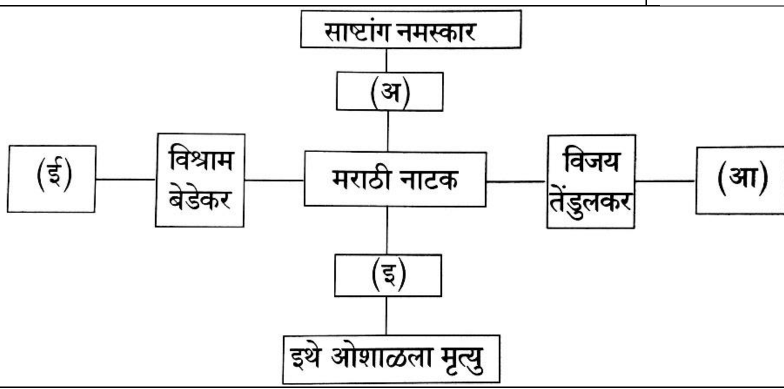	
३)	पुढील संकल्पनाचित्र पूर्ण करा:	

मंदिर शैली	नागर	द्राविड
वैशिष्ट्ये		
उदाहरणे		

प्र.२	**आ) पुढील संकल्पा स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तुसंग्रहालय , मुंबई	
२)	लोककलेच्या परंपरा	
३)	संज्ञाकोश	
प्र.३	**अ) पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	६
१)	इतिहसाच्या अभ्यास पद्धती विज्ञानाच्या पद्धतीपेक्षा वेगळया असल्या तरी त्या कमी प्रतिच्या नाहीत, अशी अनेक तत्वाज्ञांची खात्री पटली.	
२)	राष्ट्रवादी इतिहासलेखनात स्वातंत्रवीर सावरकरांचे योगदान कोणते?	
३)	ऐतिहासिक स्थळाचे जतन आपण कसे करु शकतो?	
४)	विसाव्या व एकविसाव्या शतकात खेळांचे आंतरराष्ट्रीयकरण झाले असे का म्हणतात?	
५)	एकोणिसाव्या शतकातील इतिहास लेखनाच्या पद्धतीवर प्रामुख्याने बर्लिन विद्यापीठातील ‘लिओपॉल्ड व्हॉन रांके’ यांच्या विचारांचा पगडा होता.	
प्र.३	**आ) पुढील प्रश्नांची २५ ते ३० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**	६
१)	सूचि वाङमयाविषयी माहिती लिहा.	
२)	मार्क्सवादी इतिहास लेखनाचे महत्त्वाचे सूत्र कोणते?	
३)	सांस्कृतिक वारसा स्थळांच्या यादीतील महाराष्ट्रातील ठिकाणे कोणती हे शोधून लिहा.	
प्र.४	**दिलेल्या उताऱ्याचे वाचन करुन त्यावर आधारित प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**	४
	ऐतिहासिक घटनांच्या लिखित नोंदी करण्याच्या परंपरेची सुरुवात मेसोपेटोमियातील सुमेर संस्कृतीमध्ये झाली असे सद्यपरिस्थितीत म्हणता येईल. सुमेर साम्राज्यात होऊन गेलेले राजे, त्यांच्यामधील संघर्षाच्या कहाण्या यांची	

	वर्णने तत्कालीन शिलालेखांमध्ये जतन केलेली आहेत. त्यातील सर्वाधिक प्राचीन शिलालेख सुमारे ४५०० वर्षांपूर्वी सुमेरमधील दोन राज्यांमध्ये झालेल्या युद्धाची नोंद करणारा असून तो सध्या फ्रान्समधील लुव्र या जगप्रसिद्ध संग्रहालयात ठेवलेला आहे. १) ऐतिहासिक घटनांच्या लिखित नोंदी करण्याची परंपरा कोणत्या संस्कृतीत झाली? २) सुमेर संस्कृतीतील प्राचीन शिलालेखांचा संग्रह कोठे आहे? ३) सुमेर संस्कृतीत होऊन गेलेले राजे त्यांच्यामधील संघर्षाच्या कहाण्या कोठे जतन केलेली आहेत.	 १ १ २
प्र.५	**अ) पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**	८
१)	कलाक्षेत्रात व्यवसायाच्या कोणत्या संधी उपलब्ध आहेत हे स्पष्ट करा.	
२)	मुद्रण तंत्रज्ञानाची ओळख पटण्याआधी संवादाच्या कोणत्या पद्धती वापरल्या जात होत्या?	
३)	तमाशा म्हणजे काय स्पष्ट करा.	
	राज्यशास्त्र (20 marks)	
प्र.६	**दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.**	४
१)	भारतात आता_________वर्षे पूर्ण झालेल्या सर्व स्त्री-पुरुषांना मतदानाचा अधिकार मिळाला आहे. अ) १५ ब) १८ क) २१ ड) २५	
२)	भारतात________पद्धती अस्तित्वात आहे. अ) एकपक्ष ब) द्विपक्ष क) बहुपक्ष ड) पक्षविहीन	
३)	पक्षला लोकांचा जो पाठिंबा मिळतो, त्याला त्या 'पक्षाच__________' असेही म्हटले जाते. अ) लोकानुनय ब) लोकसत्ता क) लोकशाही ड) जनाधार	
४)	हरितक्रांती________या उद्देशाने करण्यात आली. अ) पर्यावरणाचा ऱ्हास थांबवणे ब) जंगलांचे संरक्षण व वृद्धी करणे. क) शेतीचे उत्पादन वाढवून देश स्वावलंबी बनवणे ड) वृक्षतोड थांबवणे	
प्र.७	**पुढील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	सर्वसमावेशक लोकशाहीमुळे समाजातील संघर्ष कमी होतात.	
२)	काही वेळा निवडणूक आयोगाला मध्यावधी निवडणुका घ्याव्या लागतात.	
३)	डॉ. राजेंद्रसिंह राणा यांना 'भारताचे जलपुरुष' या नवाने ओळखले जाते.	
प्र.८	**अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	माहितीचा अधिकार	
२)	पक्षपद्धती	
३)	राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण	
प्र.८	**आ) दिलेल्या सूचनेनुसार कृती करा. (कोणतेही दोन)**	
१)	पुढील संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा.	

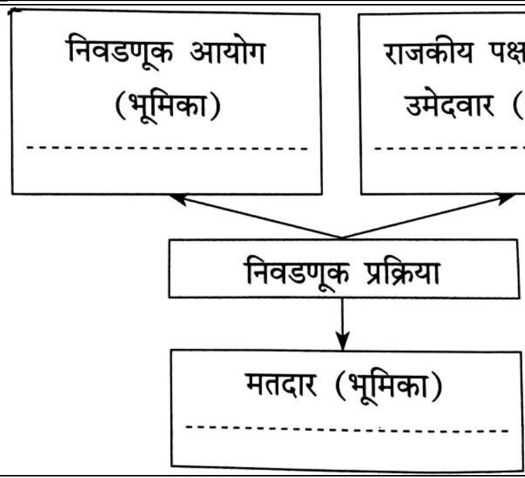

२) पुढील संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा.

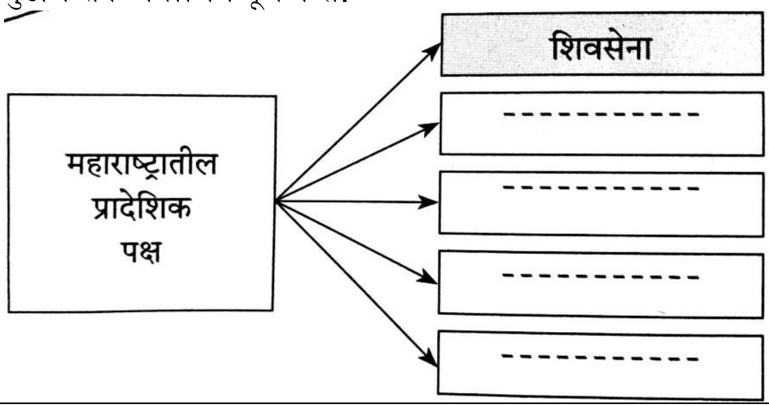

३) पुढील संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा.

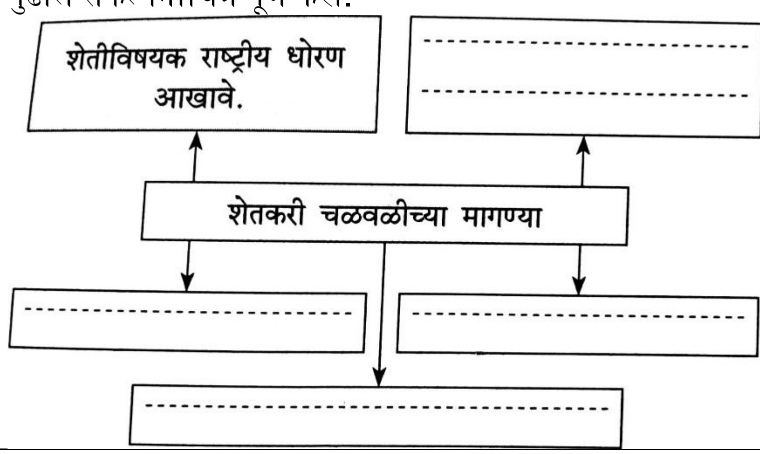

प्र.९	**पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	'लोकशाही बळकट करण्यात भारतीय न्यायालयांची भूमिका महत्त्वाची ठरली', हे विधान स्पष्ट करा.	
२)	ईव्हीएम मशीनच्या वापराचे कोणते फायदे झाले?	
३)	आसाम गण परिषदेची उद्दिष्टे लिहा.	
४)	जागतिक पातळीवर लोकशाहीसमोर कोणती आव्हाने आहेत?	

*This question paper is for practice purpose only.